

Research Article

วิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสิวลีในพุทธศาสนาเถรวาท

An Analysis of the Belief of Phra Sivali in Theravada Buddhism

พระอนันต์ สุธีโร (ดวงศรี)^{1*} และ กฤตสุชิน พลเสน²

Phra Anan Sutheero (Daungsri)^{1*} & Kitsuchin Ponsen²

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author*

1. พระอนันต์ สุธีโร (ดวงศรี)*

Phra Anan Sutheero¹ (Daungsri)*

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: Unun832539@gmail.com

2. กฤตสุชิน พลเสน

Dr. Kitsuchin Ponsen

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: kitsuchin.pon@mbu.ac.th

คำสำคัญ:

ความเชื่อ; พระสิวลี; พุทธศาสนาเถรวาท

Keywords:

Belief, Phra Sivali, Theravada Buddhism

Article history:

Received: 09/09/2024

Revised: 10/10/2024

Accepted: 24/12/2024

Available online: 14/06/2025

How to cite:

Daungsri, P. A. S. & Ponsen, K. (2025). An Analysis of the Belief of Phra Sivali in Theravada Buddhism. *Journal of Philosophical Vision*, 30 (1), 36 - 43.

ABSTRACT

This research article aims to study the concept of Phra Sivali, 2) to study beliefs in Theravada Buddhism, and 3) to analyze beliefs about Phra Sivali in Theravada Buddhism. It is qualitative research through document research. It focuses on providing knowledge and understanding the beliefs about Phra Sivali in Theravada Buddhism.

The results reveal that 1) concept of Phra Sivali arises from belief in matters of fortune. People hope for success by worshiping and asking for the power of Phra Sivali. According to the history of Phra Sivali, it is said that Phra Sivali Thera was an Arahant who has the power of good fortune. People who worship him will receive the results of peacefulness and happiness with wealth. 2) Belief in Theravada Buddhism does not make people obsessed with anything. It supports people to believe based on cause and effect or has to consist of the five Upasaka Dharmas which are as follows: (1) having faith, (2) having precepts, (3) do not hold auspicious news, believe in karma, (4) do not seek merit outside of this teaching, that is, do not seek merit outside of the principles of Buddhism, and (5) do your primary support for this religion, that is, strive to provide support and nourishment of Buddhism. 3) Analysis of beliefs about Phra Sivali in Theravada Buddhism consists of three aspect: (1) Phra Sivali with fortune: it is believed that worshipping him will bring fortune because of the encouragement to make merit and the result of doing so will be fortune later, 2) Phra Sivali with Karma: in a past life, Phra Sivali had done good deeds which resulted in good results in this life. So, doing good deeds brings good results; and 3) Phra Sivali with happiness and success: faith makes one listen to sermons and Dhamma. It is also believed that Phra Sivali also gives precepts

and blessings until one is prosperous with wealth from trading, money flows in, and filled with successfulness.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพระสิวลี 2) เพื่อศึกษาความเชื่อในพุทธศาสนาเถรวาท 3) เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสิวลีในพุทธศาสนาเถรวาท เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบวิจัยเอกสาร มุ่งเน้นให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องพระสิวลีในพุทธศาสนาเถรวาท

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1) แนวคิดเกี่ยวกับพระสิวลี เกิดขึ้นจากความเชื่อ ในเรื่องของโชคลาภ ผู้คนหวังการได้มาซึ่งการประสบความสำเร็จ ด้วยการบูชาขอพรมีจะพระสิวลี ซึ่งตามประวัติของพระสิวลีนั่น ได้กล่าวว่า พระสิวลีเถระ เป็นพระอรหันต์ที่มีบารมีทางด้านโชคลาภ ผู้ที่เคารพบูชาท่านได้รับผลเป็นความสงบสุขร่มเย็น และสมบูรณ์พูนสุขด้วยโภคทรัพย์ 2) ความเชื่อในพุทธศาสนาเถรวาท ไม่ได้ให้คนหลงมกมายต่อสิ่งใด ควรประกอบไปด้วยความเชื่อตามเหตุตามผล หรือต้องประกอบไปด้วยอุบาสกธรรม 5 ธรรมของอุบาสกที่ดี โดยสมบัติหรือองค์คุณของอุบาสกอย่างเยี่ยม 1. มีศรัทธา 2. มีศีล 3. ไม่ถือมงคลดินข้าว แต่ให้เชื่อกรรม 4. ไม่แสวงหาทักษิณบุญคุณภายนอกหลักคำสอนนี้ คือ ไม่แสวงหาเขตบุญนอกหลักพุทธศาสนา 5. กระทำความสนับสนุนในพระศาสนานี้เป็นเบื้องต้น คือ ขวนขวายในการอุปถัมภ์บำรุงพุทธศาสนา 3) การวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสิวลีในพุทธศาสนาเถรวาทได้วิเคราะห์ 3 ประเด็นประกอบด้วย 1) พระสิวลีเกี่ยวกับโชคลาภ เชื่อว่าการบูชาแล้วจะมีโชคลาภเพราะเกิดกำลังใจในการทำบุญและผลแห่งการทำเช่นนี้จะเกิดลาภผลตามมาภายหลัง 2) พระสิวลีเกี่ยวกับกรรม ในอดีตชาติของพระสิวลีเคยทำกรรมดีไว้จึงส่งผลในชาติปัจจุบัน ทำกรรมดีจึงได้รับผลดี 3) พระสิวลีเกี่ยวกับความสุขสมหวัง ความศรัทธาทำให้น้อมใจพึ่งเทศน์ฟังธรรม และยังเชื่อว่า พระสิวลีก็ให้ศีลให้พรจนเจริญรุ่งเรืองด้วยทรัพย์สินเงินทองจากการค้าขาย เงินทองไหลมาเทมา สมความมุ่งมาดปรารถนา

1. บทนำ

ในปัจจุบันสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป มนุษย์ก็เช่นเดียวกันต้องมีการปรับตัวตามสมัยนิยมความศรัทธาความเชื่อต่างมีหลากหลาย ความเชื่อเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ และถือว่าเป็นวัฒนธรรมของมนุษย์อย่างหนึ่ง การดำรงชีวิตของมนุษย์ในสมัยโบราณที่มีความเจริญทางด้านวิชาการน้อย ความเชื่อจึงเกิดจากการเกิดขึ้นและการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่มนุษย์เชื่อว่าเป็นการบันดาลให้เกิดขึ้นจากอำนาจของเทวดา พระเจ้า หรือภูตผีปิศาจ ดังนั้นเมื่อเกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ขึ้น เช่น ฝนตก พายุร้อน พายุหนาว แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด อุทกภัยและวาตภัยต่าง ๆ ขึ้น ล้วนเป็นสิ่งที่มโหฬารต่อชีวิตหรือความเป็นอยู่ของมนุษย์ ซึ่งยากที่จะป้องกันหรือแก้ไขได้ด้วยตัวเอง (Pasitthideth Chaleunsouk, 2561) มนุษย์ชาติมีการอยู่ร่วมกันย่อมมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

เมื่อมีการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะใหญ่ ย่อมมีการเกิดปัญหาและความไม่ราบรื่น ในการดำเนินชีวิตบางโอกาสต้องพึ่งคน บางโอกาสอาจพึ่งสิ่งที่เป็นธรรมชาติ หรือบางโอกาสต้องพึ่งสิ่งที่เหนือธรรมชาติและต่อมามนุษย์ เป็นเหตุให้เกิดความเชื่อผีสาร นางไม้ เทวดา มีการบูชา อ้อนวอน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยการอ้อนวอนบูชา เจ้าป่า เจ้าเขา ซึ่งเชื่อกันว่า มีเทวดาอยู่ทั่วไป (พระอริยานุวัตร เหมอาจารย์เถระ, 2536) บางอย่างเป็นเหตุการณ์ที่อำนาจประโยชน์ แต่บางเหตุการณ์ก็เป็นอันตรายต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ มนุษย์จึงพยายามที่จะคิดหาวิธีการที่จะก่อให้เกิดผลในทางที่ดี และเกิดความสุขให้กับตนเอง เพื่อกระทำต่อสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านั้น ทำให้เกิดเป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นพิธีกรรม หรือศาสนาเกิดขึ้น ความเชื่อ คือ การยอมรับว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความจริงหรือเป็นสิ่งที่เราไว้วางใจ ความจริงหรือความไว้วางใจที่เป็นรูปของความเชื่อนั้น ไม่จำเป็นว่า จะต้องเป็นความจริงที่ตรงตามหลักเหตุผลหรือหลักวิทยาศาสตร์ใด ๆ คนที่เชื่อในฤกษ์ยามก็จะถือว่า วันเวลา การโคจรของดวงดาวจะก่อให้เกิดผลต่อตัวมนุษย์ คนที่เชื่อเครื่องรางของขลังก็มีความยึดมั่นว่า เครื่องรางของขลังให้คุณให้โทษแก่ตนได้จริง ตัวอย่างของความเชื่อ ได้แก่ ไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ โชคลาง ของขลัง ผีสาร นางไม้ ความเชื่ออำนาจลึกลับ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ เหล่านี้เป็นต้น

คำว่า สัทธา มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีว่า “สทฺธา” เป็นศัพท์สมาสระหว่างคำว่า “สท” มาจาก สท ธาตุ แปลว่า ยินดี ชอบใจ เพลิดเพลิน กับ “ธา” มาจาก ธา ธาตุ แปลว่า ทรง ตั้ง รับ วาง แปลตามพยัญชนะว่า ทรงไว้ อย่างชอบใจ รั้งไว้ อย่างยินดี ศรัทธา มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤตว่า “ศฺรท” เป็นนิบาต แปลว่า อย่างจริงใจ ส่วน “ธา” แปลว่า ทรงไว้ เมื่อแปลตามพยัญชนะจึงแปลว่า ทรง ไว้ อย่างจริงใจ อนึ่ง “ศฺรทธา” ในภาษาสันสกฤตนี้ แปลงมาจากศัพท์ “สทฺธา” ในภาษาบาลี (หลวงเทพคุณานุกิจย์, 2518) ในพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงศรัทธา ในทางพุทธศาสนา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2553) มีสี่อย่าง คือ

1) กัมมสัทธา เชื่อกรรม เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่า เมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งรู้ ย่อมเป็นกรรม คือ เป็นความชั่วความดีมีขึ้นในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่ว่าเป็นดี และเชื่อว่าผลที่ต้องการ จะสำเร็จได้ด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอ้อนวอนหรือนอนคอยโชค เป็นต้น ดังพุทธภาษิตว่า “บุคคลทำกรรมใด ย่อมมองเห็นกรรมนั้นในตน ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น.” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 27, 2539: 163)

2) วิปากสัทธา เชื่อวิปาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วย่อมมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว เชื่อว่ากรรมที่ ทำแล้วต้องมีผล และผลต้องมี เหตุผลดีเกิดจากกรรมดีผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546) พระผู้มีพระภาคตรัสว่า คน ทำบาป ถึงจะเหาะขึ้นไปในอากาศ ก็ไม่พ้นจากบาปกรรม ถึงจะดำลงไปกลางทะเล ก็ไม่พ้นจากบาปกรรมถึงจะ เข้าไปหลบตัวในซอกเขา ก็ไม่พ้นจากบาปกรรมเพราะไม่มีแผ่นดินสักส่วนหนึ่งที่คนทำบาปยืนอยู่แล้ว จะพ้นจาก บาปกรรมได้ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 25, 2539: 71) พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้อีกว่า สัตว์พวกหนึ่งย่อมเกิด ในครรภ์พวกที่ทำบาปกรรมย่อมไปนรก พวกทำดีย่อมไปสวรรค์ส่วนผู้ที่ไม่มีอาสวะย่อมนิพพาน (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่ม 25, 2539: 70)

3) กัมมัสสกาตาสัทธา ความเชื่อที่สัตว์มีกรรมเป็นของของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของจะต้องรับผิดชอบ เสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546) เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน เชื่อ

ว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของ จะต้องรับผิดชอบเสวยวิบาก เป็นไปตามกรรมของตน ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสว่า สัตว์ทั้งหลาย เป็นผู้มีการเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กระทำกรรมใดไว้ดีก็ตามชั่วก็ตาม จักเป็นผู้รับผลแห่งกรรมนั้น (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 24, 2539: 193)

4) ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มั่นใจในองค์พระตถาคต ว่าเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง 9 ประการ ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่า มนุษย์คือเราทุกคนนี้หากฝึกฝนตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุดบริสุทธิ์หลุดพ้นได้ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546) พระผู้มีพระภาคได้ตรัสรัตนสูตรไว้ว่า บุคคลเหล่าใด ในศาสนาของพระพุทธโคดม เป็นผู้ประกอบตนไว้ดีมีใจมั่นคงหมดความห่วงใย บุคคลเหล่านั้นชื่อว่าบรรลุนิพพานยังลงอมตนิพพาน นี่เป็นรัตนอันประณีตในพระสงฆ์ด้วยสัจจะนี้ขอให้มีความสุข (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 25, 2539: 11)

โดยธรรมของพระพุทธเจ้านั้น จะเห็นได้ว่าหลักธรรมทางพุทธศาสนาส่วนใหญ่ ที่ถ้าเริ่มต้นด้วยศรัทธานั้น จะสังเกตได้ว่าจะมีต้องปัญญากำกับลงท้ายอยู่ด้วยเสมอ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเมื่อมีศรัทธาใด ๆ ล้วน ก็ต้องมีปัญญาพิจารณาร่วมอยู่ด้วยเสมอ เพื่อไม่ให้พุทธศาสนิกชนมีศรัทธาผิด ๆ จนงมงายไร้สาระ ในส่วนของศรัทธายังเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่จะข้ามห้วงน้ำ คนข้ามโอชะได้ด้วยศรัทธา โอชะ หมายถึงห้วงน้ำ กระแสน้ำที่เชี่ยวกราด (คือสภาวะอันเป็นดุจกระแสน้ำหลากท่วมใจสัตว์ ก็เลศดูจนน้ำท่วมพัดพาผู้คนให้ตกไป) ต้องมีหลักธรรมคือ “ศรัทธา” ดังมีพระพุทธภาษิตบทหนึ่งว่า “สทฺธาย ตรติ โอฆํ บุคคลข้ามโอชะได้ด้วยศรัทธา” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 15, 2539: 234-236)

ความเชื่อเกี่ยวกับพระสวลี หรือพระสวลีเถระ ที่เป็นพระภิกษุสาวกเอตทัคคะของพระพุทธเจ้า นับเนื่องในพระอสีติมหาสาวก 80 องค์สำคัญในพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล เป็นเจ้าชายในโกถียวงศ์ ออกบวชในสำนักพระสารีบุตร บรรลุพระอรหันต์ในขณะที่ปลงเกศานั้นเอง และหลังจากผนวช ท่านเป็นผู้มีลาภสักการะมากด้วยคุณธรรมที่ทำมาแต่อดีต ด้วยเหตุนี้ท่านจึงได้รับยกย่องจากพระพุทธองค์ให้เป็นเอตทัคคะผู้เลิศในทาง ผู้มีลาภมาก ในความเชื่อเรื่องการบูชาพระสวลีว่า หากบูชาจะมีลาภมาก พุทธศาสนิกชนจำนวนมากกราบไหว้เคารพบูชา จะตรงกับหลักศรัทธาหรือไม่ ได้ผลคือเป็นผู้มีความโชคดีมีลาภปรากฏจริงหรือไม่ หรือมีเหตุผลน่าสนใจอย่างไร จึงมีผู้มากราบไหว้ขอพรกันเป็นจำนวนมาก จากผลเหตุผลดังที่ได้ศึกษามาเบื้องต้นทำให้สนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสวลีในพุทธศาสนาเถรวาท”

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพระสวลี
- 2.2. เพื่อศึกษาความเชื่อในพุทธศาสนาเถรวาท
- 2.3. เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสวลีในพุทธศาสนาเถรวาท

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบวิจัยเอกสาร(Documentary Research) โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก (Review Literature) ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) จากแหล่งข้อมูลหลัก คือ จากพระไตรปิฎก อรรถกถาและฎีกา

2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลในชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ตำราทางวิชาการ หนังสือ งานวิจัย วารสาร บทความ งานเขียนออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ จากห้องสมุด และแหล่งข้อมูลออนไลน์ หนังสือพุทธศาสนาเถรวาท และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเป็นหลัก ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดของนักวิชาการ

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดประเภท วิเคราะห์ และตีความเพื่อสร้างกรอบแนวคิด โครงสร้างงานวิจัย ขอคำปรึกษาและคำแนะนำจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งวิทยานิพนธ์นี้มุ่งเน้นให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องพระสิวลีในพุทธศาสนาเถรวาท

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวางแผนวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ทั้งข้อมูล ปฐมภูมิ และ ทุติยภูมิ แล้วรวบรวมหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดเรียงลำดับความสำคัญ

3. การนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. หลังจากที่ได้จัดเก็บข้อมูลเอกสาร แล้วตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดชุดข้อมูลให้เป็นระบบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อนำไปตอบโจทย์วิจัยในด้านความเชื่อเรื่องพระสิวลีในพุทธศาสนาเถรวาท

5. หลังจากที่ได้รับคำตอบที่ชัดเจนในตามขั้นตอนที่กล่าวมา จากนั้นเขียนสรุปรายงานการวิจัยโดยวิจัยเชิงพรรณนา(Description Research) แล้วส่งให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอ่านตรวจ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วเขียนสรุปรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

5. ผลการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับพระสิวลี

พระสิวลีเถระ หรือ พระฉิมพลี ท่านเป็นพระอรหันต์ ที่มีบารมีทางด้านโชคลาภ ไม่ว่าท่านจะไป สู่ที่แห่งใด ก็มักจะเกิดลาภกับท่านอยู่เสมอ อาศัยบารมี ของพระสิวลีนี้เอง ทำให้ผู้ที่เคารพบูชาท่านได้รับผล เป็นความสงบ สุขร่มเย็น และสมบูรณ์พูนสุขด้วยโภคทรัพย์

พระสิวลีเถระ หรือ พระสิวลี เป็นพระภิกษุสาวกเอตทัคคะของพระพุทธเจ้า นับเนื่องในพระอสีติมหาสาวก 80 องค์สำคัญในพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล พระสิวลีเถระเป็นเจ้าชายในโกลิยวงศ์ ออกบวชในสำนักพระสารีบุตร บรรลุพระอรหันต์ในขณะที่ปลงเกศานั้นเอง และหลังจากผนวช ท่านเป็นผู้มีลาภสักการะมากด้วยกุศลกรรมที่ทำมาแต่อดีต ด้วยเหตุนี้ท่านจึงได้รับยกย่องจากพระพุทธองค์ให้เป็นเอตทัคคะผู้เลิศในทาง ผู้มีลาภมากพระสิวลีเถระ เป็นพระโอรสของพระนางสุปปาวสา ผู้เป็นพระราชธิดาของพระมหากษัตริย์แห่งกรุงโกลิยะ อยู่ในพระครรภ์ถึง 7 ปี 7 เดือน 7 วัน เมื่อทรงพระครรภ์ทำให้พระมารดาสมบูรณ์ด้วยลาภสักการะมาก เมื่อประสูติก็ประสูติง่ายตาย พุทธานุภาพที่ทรงพระราชทานพรว่า “ขอพระนางสุปปาวสาจงมีความสุข ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ประสูติพระราชบุตรผู้ไม่มีโรคเกิด เมื่อประสูติและพระประยูรญาติขนานถวายพระนามว่า สิวลีกุมาร ในวันทีนิมนต์พระพุทธเจ้ามาเสวยภัตตาหารตลอด 7 วัน สิวลีกุมารก็ได้ถือธมกรกรองน้ำถวายพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์ตลอด 7 วัน

เมื่อเจริญวัย ท่านได้ออกผนวชในสำนักพระสารีบุตร ได้บรรลุอรหันต์ผลในเวลาปลงเกศาสเสร็จ จากนั้นมาท่านสมบูรณ์ด้วยลาภสักการะไม่ขาดด้วยปัจจัย 4 ทั้งปวง ด้วยเหตุนี้จึงได้รับการยกย่องจากพระพุทธองค์ให้เป็นเอตทัคคะผู้เลิศในทาง ผู้มีลาภมาก ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาไม่ระบุว่าท่านดับขันธปรินิพพานที่ใด แต่ท่านคงดำรงขันธ์อยู่พอสมควรแก่กาลจึงปรินิพพาน

2. ความเชื่อในพุทธศาสนาเถรวาท

ความเชื่อ ความเชื่อถือในทางธรรม หมายถึง เชื่อสิ่งที่ควรเชื่อ, ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล, ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตั้งตามความเลื่อมใสซาบซึ้งขึ้นใจสนิทใจเชื่อมั่นมีใจแน่วแน่มุ่งมั่นแล่นไป ตามไปรับคุณค่าความดีในบุคคลหรือสิ่งนั้น ๆ ความมั่นใจในความจริง ความดี สิ่งดีงาม และในการทำความดี ไม่รู้ไหลตื้นตื้นไปตามลักษณะภายนอก เขียนในภาษาสันสกฤตเป็น ศรัทธา เชื่อสิ่งที่ควรเชื่อ และเชื่อด้วยเหตุผล ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตั้งตาม การน้อมใจเชื่อ ความเชื่อทำหน้าที่ขจัดความไม่เชื่อออกไป เมื่อเข้มข้นสูงขึ้นจะขจัดความสงสัยออกไป เข้มข้นมากกว่านั้นจะขจัด โลภะ ตัณหา ถึงจุดหนึ่งจะขจัด โทสะ ออกไป ความเชื่อเหตุผลที่ควรเชื่อ เชื่อในทางกรรมทางผลของกรรม ว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ข้อนี้เป็นคุณที่บุคคลประพฤติดีมั่นคง ไม่เช่นนั้นความประพฤติก็จะแปรผันไปเพราะเหตุการณ์นั้น ๆ เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อหมายถึง การเชื่อในสิ่งที่ตั้งตามมีเหตุผล ไม่ใช่เชื่ออย่างงมงาย โดยปราศจากการพิจารณา ไตร่ตรองด้วยสติปัญญาของตน ทั้งในสิ่งที่เราเคยรู้เคยเห็นและสิ่งที่เราไม่เคยเห็น โดยเฉพาะหลักคำสอนทางพุทธศาสนา ที่เกี่ยวกับเรื่อง บุญ บาป นรก สวรรค์ การที่บุคคลจะประกอบกิจการใดให้สำเร็จ ลุล่วงสมปรารถนาได้นั้น จำเป็นต้องมี ศรัทธาเป็นตัวนำแล้วตามด้วยคุณธรรมอย่างอื่น ศรัทธาที่เป็นตัวนำต้องเป็นศรัทธาที่ประกอบด้วยเหตุผลจึงจะนำไปสู่การกระทำที่ประกอบด้วยปัญญา มีประสิทธิภาพโดยชอบธรรม ศรัทธาเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งเพราะเป็นพื้นฐานให้เกิดพลัง เกิดความมั่นใจ เกิดการสร้างสรรค์ เกิดความสามัคคี และทำให้เกิดปัญญาอันก่อให้เกิดการนับถือศาสนาเป็นไปอย่างมั่นคง

3. วิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสิวลีในพุทธศาสนาเถรวาท

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสิวลีในพุทธศาสนาเถรวาท ออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1.วิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสิวลีเกี่ยวกับ โชคลาภ 2.วิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสิวลีเกี่ยวกับ กรรม 3.วิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสิวลีเกี่ยวกับ ความสุขสมหวัง

ความหมายที่เป็นนัยยะแท้จริงในคาถา ขอพรพระสวลี คำว่า “นะ” มาจากคำว่า “นะโม” ซึ่งคำว่านะโม มีความหมายถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ได้วางตนเหนือผู้อื่น ไม่ดูถูกใคร และน้อมรับฟังคำตำหนิจากผู้อื่น ไม่ว่าจะอ่อนเยาว์กว่าหรือว่าสูงวัยกว่า นอกจากนี้ยังหมายถึงการที่ปราศจากความตึงตังในกมลสันดานอีกด้วย 2. คำว่า “ชา” คำว่า “ชา” นั้นใคร่เห็นว่ามาจากคำว่า “ชาคริยานุโยค” ซึ่งมีความหมายตรงตัวก็คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่น แน่นก็หมายถึงผู้ที่มีความขยันขันแข็ง ไม่เกียจคร้านเอาแต่นอน โดยความขยันนี้เป็นการช่วยทำกิจการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการงานนอกบ้าน หรือจะเป็นการงานในบ้าน และยังรวมไปถึงการรู้จักรับผิดชอบในงานของตน 3. คำว่า “ลี” คำว่า “ลี” นั้นใคร่ เห็นว่ามาจากคำว่า “ลีฬหะ” หรือหมายถึงผู้ที่มุ่งมั่นที่จะทำงานในทางที่ชอบ ทางที่ชอบในที่นี้หมายถึงทางที่ถูกต้องตามศีลธรรม ไม่ใช่ทางทุจริต อย่างการทำงานนั้นก็ต้องทำงานที่สุจริต ถูกกฎหมาย และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่นนี้แหละที่จะถือว่าเป็นงานที่ชอบตามความหมายของ “ลี” ในพระคาถา 4. คำว่า “ติ” มาจากคำว่า “อิตติ” ซึ่งมีความหมายว่า “ดังนี้” ก็เหมือนกับเป็นการสรุปความข้างต้นทั้งหมดว่าเป็นดังนี้ มีดังนี้ และจงปฏิบัติดังนี้แน่นอนการที่เราบูชาพระสวลีในยามคำคิณนั้นจะช่วยทำให้จิตใจของเราผ่องใส ซึ่งหาว่าเราตื่นแต่เช้าไปทำงานสุจริต

ศาสนาพุทธได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่ควรเชื่อในเรื่อง “โชค” แต่ควรเชื่อในเรื่อง “กรรม” อันเป็นคุณสมบัติข้อหนึ่งของอุบาสกที่ดี

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การวิจัยเรื่องวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสวลีในพุทธศาสนาเถรวาท ผู้วิจัยได้นำเอาประเด็นหลักแนวคิดที่นำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ 1. ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจเรื่องของพระสวลีในช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์พุทธศาสนา 2. ให้ทุกแห่งที่สร้างพระสวลี ได้อธิบายในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เพื่อให้เข้าใจว่า การได้มาซึ่งโชคเหล่านั้น ย่อมมาจากผลของการกระทำของผู้คนเอง มิใช่ได้มาจากการอ้อนวอน บูชาอย่างเดียว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องพระสวลีในพุทธศาสนาเถรวาท ยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีกมากมาย ที่ควรศึกษาต่อไปอีกให้กว้างขวาง ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการวิจัย คั่นคว้าต่อไป คือ 1. ศึกษาวิเคราะห์เรื่องอัสติมหาสาวก ในพุทธศาสนา 2. ศึกษาเกี่ยวกับคุณพิเศษ ของพระสาวกในพุทธศาสนาในมุมมองของปรัชญา

9. เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬารามราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*, พิมพ์ครั้งที่ 63. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระอริยานุวัตร เขมาจารีเถระ. (2536). *คติความเชื่อของชาวอีสาน*, พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- หลวงเทพรัตนนุศิษย์. (2518). *ธาตุปปีที่ปิกถา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- Pasitthideth Chaleunsouk. (2561). *วิเคราะห์คติความเชื่อเชิงปรัชญาในประเพณีการเลี้ยงผีตอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.